

Obsah

Kvalifikovaný pohled na ekonomii českýma očima	IX
Předmluva autora k pátému vydání	XI
1. Člověk v tržním systému	1
1.1 Ekonomie – věda o lidském jednání	1
1.2 Racionální jednání v podmínkách vzácnosti	3
1.3 Vlastní zájem a společný prospěch	9
1.4 Rozptýlená znalost a koordinace lidských činností	12
1.5 Funkce cen	14
1.6 Ekonomický koloběh	17
Shrnutí	19
Klíčové pojmy	20
2. Chování spotřebitele: užitečnost a poptávka	21
2.1 Celkový užitek a mezní užitek	21
2.2 Spotřebitelův přebytek	24
2.3 Obětovaná příležitost a vyrovnávání mezních užitek	26
2.4 Poptávka	29
2.5 Zákon klesající poptávky – důchodový a substituční efekt	31
2.6 Poptávka v krátkém a v dlouhém období	34
2.7 Cenová elasticita poptávky	35
2.8 Změny poptávky	37
2.9 Tržní poptávka a poptávka po statku jednoho prodávajícího	39
Shrnutí	42
Klíčové pojmy	43
Otázky a příklady	43
Dodatek: Indiferenční křivky	45
Shrnutí dodatku	51
Klíčové pojmy dodatku	52
Otázky a příklady k dodatku	52

3. Chování výrobce: náklady a nabídka	53
3.1 Utopené náklady	53
3.2 Náklady příležitosti	55
3.3 Ekonomické náklady a ekonomický zisk	57
3.4 Změna nákladů	60
3.5 Zastavení činnosti	61
3.6 Odchod z trhu	63
3.7 Produkční funkce a nákladová funkce firmy	63
3.8 Optimální objem produkce	70
3.9 Nabídka firmy v krátkém období	74
3.10 Nabídka firmy v dlouhém období	76
3.11 Změny nabídky	78
3.12 Tržní nabídka	79
Shrnutí	83
Klíčové pojmy	84
Otázky a příklady	85
4. Tržní rovnováha a efektivnost	88
4.1 Tržní rovnováha a její dosahování	88
4.2 Efektivnost tržní rovnováhy	93
4.3 Změny rovnováhy	94
4.4 Arbitráž a zákon jediné ceny	97
Shrnutí	99
Klíčové pojmy	99
Otázky a příklady	100
Dodatek: Spekulace	103
Shrnutí dodatku	105
5. Směna, specializace a mezinárodní obchod	106
5.1 Směna a bohatství	106
5.2 Specializace a směna na základě absolutních výhod	107
5.3 Specializace a směna na základě komparativních výhod	110
5.4 Čím jsou dány komparativní výhody	112
5.5 Přínosy z mezinárodního obchodu	115
5.6 Účinky dovozního cla	118
5.7 Mýty obchodního ochranářství	120
Shrnutí	126
Klíčové pojmy	128
Otázky a příklady	128
6. Nedokonalé trhy, informace a podnikatelé	130
6.1 Dokonalé a nedokonalé trhy	130

6.2 Mezní příjem a cenová tvorba na nedokonalém trhu	134
6.3 Monopolistická konkurence	137
6.4 Oligopol	140
6.5 Nedokonalé trhy a informace	143
6.6 Informace a podnikatelé	145
6.7 Podnikatelé a inovace	148
6.8 Podnikatelé a stát	149
Shrnutí	151
Klíčové pojmy	152
Otázky a příklady	152
Dodatek: Cenová diskriminace	154
Shrnutí dodatku	159
Klíčové pojmy dodatku	159
Otázky a příklady k dodatku	159
7. Konkurence a regulace	161
7.1 Svoboda volby a konkurence	162
7.2 Otevřené trhy a omezování vstupu na trh	163
7.3 Ochrana spotřebitele	168
7.4 Novodobé cechy	173
7.5 Antidumpingová politika	176
7.6 Ochrana hospodářské soutěže	182
7.7 Monopol	188
7.8 Státem vytvořené monopoly	194
7.9 Přirozený monopol	199
Shrnutí	204
Klíčové pojmy	205
Otázky a příklady	205
Dodatek 1: Kartelová dohoda	207
Dodatek 2: Věžňovo dilema	213
Shrnutí dodatku	216
Klíčové pojmy dodatku	217
Příklady k dodatku	217
8. Zásahy státu do cen	218
8.1 Cenový strop (maximální cena)	218
8.2 Spotřební daň	226
8.3 Subvence	230
Shrnutí	232
Klíčové pojmy	232
Otázky a příklady	233

9. Poptávka po výrobních faktorech	235
9.1 Výrobní faktory	235
9.2 Produkční funkce a mezní produkt	236
9.3 Poptávka po výrobním faktoru	238
9.4 Změny poptávky po výrobním faktoru	243
9.5 Volba výrobní techniky a technická substitute	245
Shrnutí	248
Klíčové pojmy	249
Otázky a příklady	249
10. Nabídka výrobního faktoru a renta	252
10.1 Transferová platba a renta	252
10.2 Nabídka a renta na pracovních trzích	253
10.3 Nabídka a renta v krátkém a dlouhém období	256
10.4 Kompenzující mzdové rozdíly	259
10.5 Výrobní faktory s nepružnou nabídkou	260
Shrnutí	262
Klíčové pojmy	263
Otázky a příklady	263
11. Nabídka práce a trh práce	264
11.1 Nabídka práce	264
11.2 Nominální a reálné zvýšení mzdy	268
11.3 Trh práce	270
Shrnutí	275
Klíčové pojmy	275
Otázky	275
Dodatek: Indiferenční analýza	276
12. Nezaměstnanost	278
12.1 Míra nezaměstnanosti	278
12.2 Nezaměstnanost frikční, strukturální a cyklická	280
12.3 Nezaměstnanost dobrovolná a nedobrovolná	285
12.4 Dlouhodobá nezaměstnanost	292
12.5 Vytváření pracovních míst	294
Shrnutí	297
Klíčové pojmy	298
Otázky a příklady	298
13. Kapitál a úrok	300
13.1 Kapitál a investice	300
13.2 Úrok a časová preference	304

13.3	Nominální a reálná úroková míra	306
13.4	Nabídka zapůjčitelných fondů (úspory)	308
13.5	Poptávka po zapůjčitelných fondech (investice)	310
13.6	Trh zapůjčitelných fondů (trh kapitálu)	314
13.7	Lidský kapitál	318
	Shrnutí	322
	Klíčové pojmy	323
	Otázky a příklady	323
14.	Investiční rozhodování	324
14.1	Aktiva	324
14.2	Cena perpetuity	325
14.3	Cena anuity – dnešní hodnota budoucích výnosů	328
14.4	Míra výnosu	331
14.5	Riziko a míra výnosu	334
	Dodatek: Morální hazard	336
	Shrnutí	342
	Klíčové pojmy	343
	Otázky a příklady	343
15.	Vlastnictví	345
15.1	Vlastnictví soukromé a veřejné	345
15.2	Oddělení vlastnictví a řízení – problém „pána a správce“	350
15.3	Nepřátelské převzetí	354
15.4	Družstevní vlastnictví	358
15.5	Zaměstnanecké vlastnictví	359
	Shrnutí	361
	Klíčové pojmy	361
	Otázky	362
16.	Externality	363
16.1	Negativní externality	363
16.2	Pozitivní externality	365
16.3	Externalita – porušení práva	366
16.4	Externality a morálka	367
16.5	Soukromá vyjednávání a Coaseho teorém	369
16.6	Vlastnická práva	373
16.7	Transakční náklady	374
	Shrnutí	377
	Klíčové pojmy	377
	Otázky a příklady	378
	Dodatek: Převoditelná práva ke znečišťování	380
	Klíčové pojmy dodatku	383

17. Volné zdroje, volné statky a veřejné statky	384
17.1 Volné zdroje	384
17.2 Volné statky	389
17.3 Veřejné statky	393
Shrnutí	396
Klíčové pojmy	397
Otázky a příklady	397
18. Veřejná volba	399
18.1 Volba mezi veřejnými a soukromými statky	399
18.2 Racionální neznalost	402
18.3 Zájmové skupiny	404
Shrnutí	408
Klíčové pojmy	408
Otázky	408
19. Domácí produkt	409
19.1 Hrubý a čistý domácí produkt	409
19.2 Nominální a reálný domácí produkt	414
19.3 Domácí produkt jako přidaná hodnota	417
19.4 Agregátní výdaje a důchody	419
19.5 Úspory z HDP	423
19.6 Veřejný sektor	424
19.7 Zahraniční obchod	427
Shrnutí	428
Klíčové pojmy	429
Otázky a příklady	429
Dodatek: Národní produkt	430
Shrnutí dodatku	431
Klíčové pojmy dodatku	431
Otázky k dodatku	431
20. Spotřeba, investice a rovnovážný HDP	432
20.1 Spotřební funkce	432
20.2 Plánované investice a rovnovážný HDP	436
20.3 Důchodotvorný účinek investic	440
Shrnutí	442
Klíčové pojmy	442
Otázky a příklady	442
21. Peníze a poptávka po peněžních zůstatcích	444
21.1 Proč vznikly peníze	444

21.2 Peníze – prostředek směny	446
21.3 Peněžní zůstatky – likvidní aktivum	450
21.4 Transakční a opatrnostní zůstatky	453
21.5 Peněžní zůstatky a důchod	455
21.6 Peněžní zůstatky a úroková míra	456
21.7 Nominální a reálné peněžní zůstatky	457
21.8 Poptávka po peněžních zůstatcích	458
Shrnutí	460
Klíčové pojmy	461
Otázky a příklady	461
22. Bankovní soustava, tvorba peněz a trh peněz	462
22.1 Banky s částečnými rezervami a tvorba peněz	462
22.2 Peněžní zásoba a její změny	469
22.3 Rovnováha trhu peněz	470
22.4 Růst peněžní zásoby v krátkém období	473
22.5 Růst peněžní zásoby v dlouhém období	474
Shrnutí	476
Klíčové pojmy	477
Otázky a příklady	477
23. Agregátní poptávka, agregátní nabídka a potenciální produkt	478
23.1 Agregátní poptávka	478
23.2 Agregátní nabídka a potenciální produkt	483
23.3 „Šoky“ ze strany poptávky	487
23.4 „Šoky“ ze strany nabídky	490
Shrnutí	492
Klíčové pojmy	493
Otázky a příklady	493
24. Hospodářský cyklus	495
24.1 Strukturální a cyklické výkyvy	495
24.2 Fáze hospodářského cyklu	496
24.3 Příčiny hospodářských cyklů	498
24.4 Finanční krize	501
24.5 Bankovní panika	502
Shrnutí	503
Klíčové pojmy	504
Otázky	504
Dodatek: Hospodářská deprese 30. let	505
Shrnutí dodatku	507

25. Hospodářský růst	508
25.1 Mýtus poptávky	508
25.2 Hospodářský růst a přírodní zdroje	511
25.3 Akumulace kapitálu	513
25.4 Nové technologie	515
25.5 Velikost trhu	516
25.6 Hospodářský růst a společenský systém	518
Shrnutí	524
Klíčové pojmy	524
Otázky	525
26. Inflace	526
26.1 Měření inflace	526
26.2 Inflace a přerозdělování	530
26.3 Zamlžení cenových informací	532
26.4 Poptávková inflace	533
26.5 Nákladová inflace	536
26.6 Inflační očekávání a setrvačná inflace	538
26.7 Phillipsova křivka a volba mezi inflací a nezaměstnaností	541
26.8 Přirozená míra nezaměstnanosti	544
26.9 Akcelerující inflace	546
Shrnutí	549
Klíčové pojmy	550
Otázky a příklady	550
27. Měnový kurz	552
27.1 Měnový kurz a měnový trh	552
27.2 Měnový kurz a úroková parita	557
27.3 Teorie parity kupní síly – absolutní verze	558
27.4 Teorie parity kupní síly – relativní verze	561
27.5 Intervence státu do měnového kurzu	562
27.6 Režimy stabilního kurzu	564
Shrnutí	566
Klíčové pojmy	567
Otázky	567
Dodatek: Měnová krize	568
Shrnutí dodatku	573
28. Platební bilance a zahraniční dluh	574
28.1 Platební bilance	574
28.2 Rovnováha platební bilance	578

28.3	Finanční účet platební bilance	580
28.4	Bilance zboží a služeb	581
28.5	Nerovnováha bilance zboží a služeb	584
28.6	Je aktivní bilance zboží a služeb „dobrá věc“?	588
28.7	Zahraniční dluh	590
	Shrnutí	593
	Klíčové pojmy	594
	Otázky	594
29.	Veřejné rozpočty a daně	596
29.1	Veřejné rozpočty a státní rozpočet	596
29.2	Byrokracie a bujení státního rozpočtu	599
29.3	Přerozdělování	605
29.4	Daně, šedá ekonomika a Lafferova křivka	610
29.5	Nepřímé daně	613
	Shrnutí	614
	Klíčové pojmy	615
	Otázky a příklady	615
30.	Rozpočtové schodky a státní dluh	616
30.1	Je státní dluh reálným břemenem?	616
30.2	Fikce „obědu zdarma“	618
30.3	Financování rozpočtového schodku	622
30.4	Rozpočtový schodek, vládní půjčky a státní dluh	623
30.5	Politický cyklus	628
30.6	Strukturální a cyklický schodek státního rozpočtu	629
30.7	Důchodotvorný účinek státních výdajů a efekt vytěšňování	631
	Shrnutí	634
	Klíčové pojmy	634
	Otázky a příklady	634
31.	Měnová politika	636
31.1	Nezávislost centrální banky	636
31.2	Cíle a nástroje měnové politiky	638
31.3	Slučitelnost cílů měnové politiky	639
31.4	Aktivistická měnová politika	641
31.5	Adaptivní očekávání a racionální očekávání	644
31.6	Racionální očekávání a neúčinnost měnové politiky	647
31.7	„Ukotvení“ měnovým kurzem	651
31.8	Pravidlo stálého měnového růstu (měnové cílování)	654
31.9	Inflační cílování	655

31.10 Desinflační politika	658
Shrnutí	661
Klíčové pojmy	662
Otázky a příklady	663
Slovník základních pojmů	665
Jmenný rejstřík	681
Věcný rejstřík	683